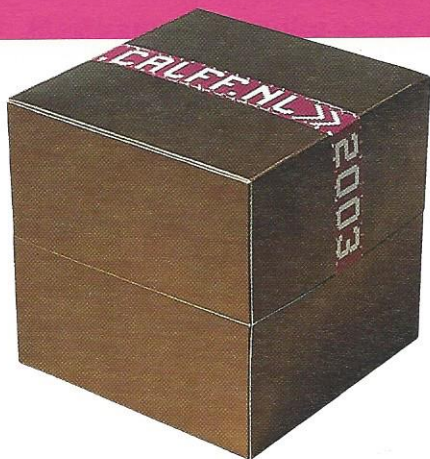

'Een doorbraak op de kalendermarkt. Dit is nog nooit vertoond.
Uniek in alle opzichten. Fantastisch. Absolute top.'

CUM LAUDE

DOOR RIEN BERENDS

Voor het eerst in de twintigjarige geschiedenis van de Kalenderwedstrijd krijgt een bureaul kalender het predikaat 'Winnaar Kalenderwedstrijd'. Met de toevoeging Cum Laude namens de gehele jury.

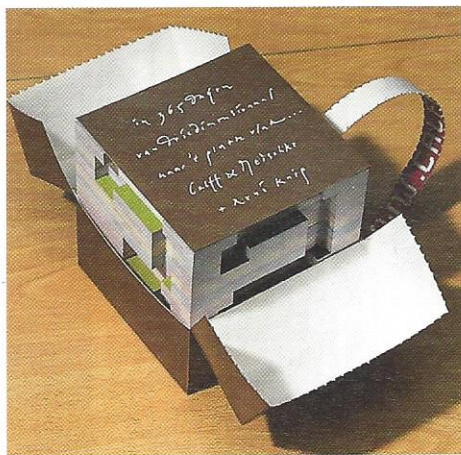
is uitgewerkt. Dus moet het een product zijn dat tijdens het gebruik langzaam verdwijnt, een scheurkalendereffect. Het is

KNIP BLEEF GELOVEN in zijn driedimensionale kalenderconcept. Hij zocht en vond steun bij ontwerpers als Wim Crouwel en Anthon Beeke en keerde gesterkt in zijn opvatting terug bij Freek Kuin met de mededeling: 'Je bekijkt het maar. We doen het gewoon.'

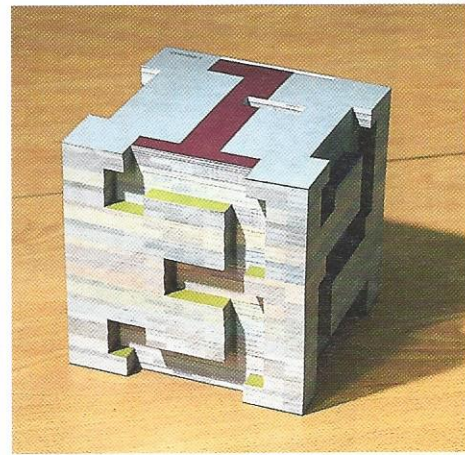
Kuin ging overstag nadat diverse adviseurs tegen hem hadden gezegd, dat tradities er zijn om gebroken te worden. En

Het tafelwgscheurblok, de bureaul kalender in de vorm van een kubus met een driedimensionaal typografisch stramien van Calff & Meischke, (ver)slaait dit jaar alles en iedereen. Freek Kuin, directeur van de Amsterdamse drukkerij, reageert spontaan en eerlijk bij het nieuws dat de uitgave in de prijzen is gevallen. 'Het is voor de eerste keer in de acht jaar dat ik nu meedoe aan de wedstrijd dat ik dit wel had verwacht. Als je de kalender ziet, bloeit je grafisch hart. Fantastisch'

MAAR IN AL zijn enthousiasme is Kuin wel zo eerlijk om aan te geven dat hij het rond de driedimensionale kalender in eerste instantie helemaal niet zag zitten. De bedenker en ontwerper René Knip weet er alles van. 'Freek zei, Knip jongen, je mag alles bedenken als het maar aan de wand kan hangen en een maandkalender is. Vervolgens kom ik, nu ruim een jaar geleden, met het kubus-idee. Freek wees het resoluut af. Het doorbrak een Calff & Meischke traditie. Dat klopte, want ik wil juist de saaiheid van een wandkalender met ophangstelsel doorbreken. Mijn uitdaging is de toepassing van een ruimtelijk stramien; een bijzondere vorm van architectonische typografie. Het werken met objecten is mijn specialiteit. Een handzaam, niet al te groot kalenderobject wilde ik maken. Ik werk veel met de begrippen tijd en ruimte. Die zijn aan elkaar gelinkt. Verder ben ik uitgegaan van het feit dat een kalender na een jaar

een tafelwgscheurblok geworden. Daar komt bij dat het cijfer 12 past bij de tijds-aanduidingen (12 maanden, 12 uren) en bij een kubus (12 x 12 x 12 cm). Een driedimensionaal typografisch stramien voor een bureaul kalender blijkt nog niet eerder te zijn toegepast. Om het driedimensionale effect en het gebruik van stansmessen te benadrukken, heb ik de typografie hierop aangepast.'

dat heeft hij geweten. Kuin: 'Het eerste bijzondere aspect aan de kalender is, dat ik papier moest bestellen voordat ik de films kon maken. De kalender moest namelijk een kubus van 12 x 12 x 12 cm worden. Omdat papierleveranciers een 10 pct marge opdikking aanhouden na bedrukking, heb ik eerst een pak papier met inkt bedrukt om vast te stellen wat de exacte opdikking is. Toen pas konden

Foto's Wout Meppelink

we de exacte hoogte vaststellen na stapeling van 365 bedrukte vellen en wisten wat vervolgens de lengte en breedte zouden worden: 12,3 cm. Eerder dorst ik de films niet te maken. Uiteraard hebben we de definitieve maat van het doosje waarin de kalender is verpakt ook pas vastgesteld na de "opdikkingstest".

FREEK KUIN HEEFT van alle productiestadia druk- en stansmodellen bewaard. 'Anders kun je niet uitleggen hoe het proces is gegaan en waar allemaal op is gelet. Veel relaties denken dat de kalender in Duitsland is gestanst of zo. Prachtig toch. Ik geef af en toe les aan grafische studenten. Die kan ik nu verblijden met deze bijzondere praktijkvoorbeelden.

Bizar aan de productie is namelijk dat pas op het laatste moment bleek of alles goed was gedaan. Na het schoonsnijden, bij het vasthouden van het kant-en-klare eindproduct wisten we echt zeker dat het klopte.'

Het schoonsnijden was dus cruciaal in het productieproces. Maar was het allemaal nou echt zo ingewikkeld? Joost Ditmars, die namens Binderij Haskerland in Joure het afwerkproces begeleidde, reageert ad

der begon na het maken van de films en de juiste papierkeuze met het drukken van de planovellen op 50 x 70 cm. Ditmars: 'Op een drukvel staan de 12 maanden met steeds dezelfde dagaanduiding van de volgende maand. Er zijn dus vellen met 1 februari, 1 maart, 1 april etc., vellen met 2 februari, 2 maart, 2 april en ga zo maar door. Op die manier zijn er 365 verschillende vellen die vervolgens worden vergaard en precies op elkaar komen te liggen. 1 Maart boven 2 maart, 3 maart etc. Omdat er geen 30 februari of 31 juni bestaat, zijn er op die plaatsen kruisen gedrukt. In het productieproces zijn bij het samenstellen van de kalender deze blaadjes handmatig verwijderd.

Omdat alle dagen van een maand precies boven elkaar lagen, kon er per maand één specifiek stansmes worden gebruikt. Dankzij die ene stansvorm is er dus sprake van een exact gelijke situatie per maand. De stapels van 31 vellen met de 12 maanden zijn vervolgens in 12 stukken van 14 x 14 cm gesneden. Dat moest heel nauwkeurig. Een minimale afwijking zou direct merkbaar worden in het eindproduct. Vervolgens zijn de pakjes van 14 x 14 cm handmatig op elkaar gestapeld door steeds 12 maanden in de juiste volgorde

COLOFON

Titel: Kubus

Opdrachtgever: Calff & Meischke

Ontwerp en typografie: René Knip

Fotograaf: nvt

Afwerker: Grafisch Afwerkingsbedrijf Haskerland BV

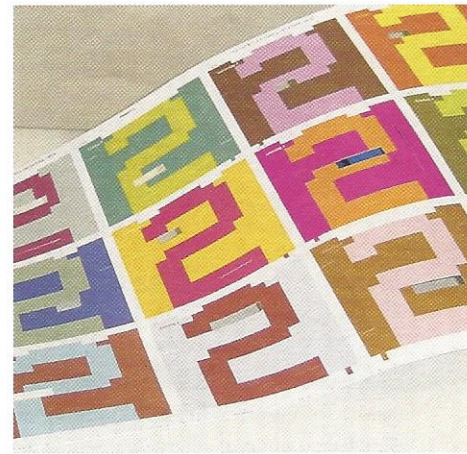
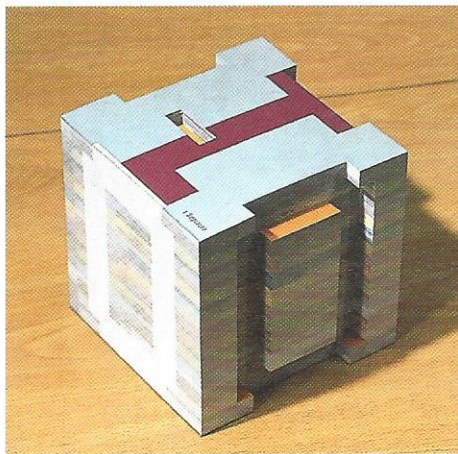
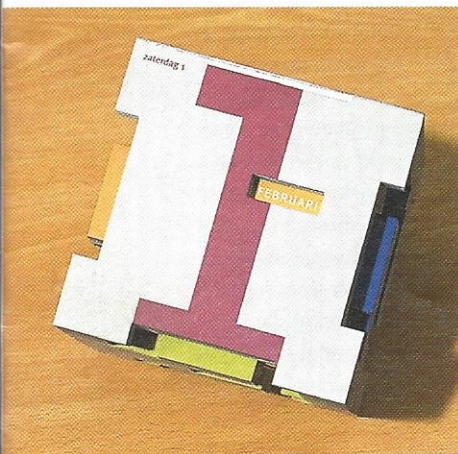
Formaat: 12 x 12 x 12 cm

Papier: IJsselprint 300 grs

Oplage: 350 exemplaren

DE KALENDER begint in februari, omdat de drukkerij de uitgave altijd presenteert tijdens een speciale muzikale bijeenkomst in het Amsterdamse Concertgebouw. Freek Kuin: 'Deze concerten vinden altijd plaats in januari en dat is de reden waarom de kalender dus op 1 februari begint. Met als bijkomend probleem dat elk jaar de C&M kalender voor wat betreft de jurering van de Kalenderwedstrijd op het laatste moment klaar is.'

Voor René Knip is het meest bevredigende dat het eindproduct er uiteindelijk toch is gekomen. Knip: 'Een jaar wachten en de opdrachtgever er toch van overtuigen dat het goed is, is een bijzondere erva-

rem: 'Als je het eenmaal bedacht en een keer gedaan hebt, is het niet meer moeilijk. Het was alleen nog nooit bedacht. In eerste instantie denk je bij het aanbrengen van speciale effecten aan technieken als laserstansen of frezen. Maar beide kon niet, want het laatste is te ruw en het eerste gaat door en door. Dus kom je op stanzen uit.'

De echte productie van de bureaualen-

der op elkaar te leggen. Daarna is aan één van de 0-zijden de kubus met een fikse hoeveelheid lijm vastgeplakt zodat een boekblok is ontstaan.

Dit boekblok is op 12,3 cm in een driesnijder schoongesneden, waarna de gestanste uitsparingen aan de zijkant er ook uitvielen en het jaartal 2003 zichtbaar werd. Het moment waarop duidelijk werd of het allemaal goed was gedaan.'

ring. Vooral als blijkt dat de uitgave wordt gewaardeerd en gerespecteerd.' Freek Kuin is het daar roerend mee eens. 'In een tijd dat het economisch allemaal wat minder gaat, is het gedurfd om met zoiets als deze kalender te komen. De enthousiaste reacties die we kregen op het concert bij de kalenderpresentatie en de enorme waardering voor de kalender zelf geven de kick die we goed kunnen gebruiken.'